

140912-2

Filosofie někdy vznikla, tj. musíme akceptovat, že nějak začala, že má dějinný začátek (což nemusí znamenat, že sama začínající filosofie už dovedla být dějinná, přesněji mít o dějinnosti nějaké ponětí, natož dějinně myslit). Tento začátek filosofování pochopitelně nespadá vjedno se začátkem myšlení; lidé myslili už dávno, po celé věky, a filosofie v tom žádná nebyla. Možná, že by se tam dala dodatečně „zhlédnout“ nějaká filosofémata, ale ani takové filosoféma, které by bylo nebo jest v nějakém druhu myšlení odhalitelné, ještě samo k filosofii ani k počátkům filosofování nevede, nýbrž zůstává nadále jen jaksi „latentní“ a tedy „skryté“. Aby mohlo být odhaleno jakožto filosoféma, k tomu je zapotřebí filosofického přístupu resp. filosofické interpretace. Přítomnost filosofémat tedy nemůže být předpokládána jako něco skutečného, neboť každé filosoféma může být uskutečněno (jakožto filosoféma) teprve filosoficky. Otázka ovšem je před námi, jak se pozná, že filosofování už počalo, že už bylo zahájeno, že se už začalo uskutečňovat. Na čem se to pozná, co může být zkoumáno jako nepochybný příznak či znak již prováděného filosofování, nebo také: již určitým novým způsobem strukturovaného myšlení? Naším – zatím jen pokusným – řešením odpovědi na tuto otázku je poukaz k pojmovosti, neboli k nějak doložitelné myšlenkové práci s pojmy. Takže onen přechod od myšlení nefilosofického a předfilosofického budeme hledat v co nejužší spojitosti s přechodem z myšlení nepojmového a předpojemového k myšlení pojmovému. Tento přechod není náhlý, ale je poměrně dost rychlý; co není rychlé, je uplatňování pojmů a pojmovosti s náležitou důsledností a přesností (či spíše s neustávajícím úsilím o přesnost a důslednost). Nelze přitom zapomínat, že zejména na počátku se mohlo pojmové myšlení a pojmovost šířit jen od člověka k člověku, od jednotlivce k jednotlivci. Dodnes se pojmovost šíří od dospělých jednotlivců k malým dětem, které se teprve učí mluvit, aniž by bylo možno o tom dětem něco říkat (vždyť by ještě nemohly rozumět), a většinou ovšem bez náležité průpravy rodičů nebo jejich náhradníků, kteří se většinou naučili pojmově myslet také jen napodobováním a jen málokdy aspoň s dodatečným poučením (resp. poučováním), o čem jde. Vždyť dodnes není ani mezi filosofy shoda v tom, jak důležitá je při pojmovém myšlení jeho stálá či spíše stále obnovovaná kritická reflexe.

(Písek, 140912-2.)

* myšlení předpojemové a nepojmové; filosoféma;